

Het Grote Duitsland College

Schafft Merkel het opnieuw?

HAAGSCH
COLLEGE
MAGAZINE

Beste bezoeker van het Haagsch College

Hartelijke welkom bij het Grote Duitsland College in Perscentrum Nieuwspoor. Met de verkiezingen voor de deur richten we vanavond onze blik op onze oosterburen. Hoe staat Duitsland ervoor? En voor welke uitdagingen wordt het land gesteld?

Terwijl Trump, Poetin en Erdogan de wereldpolitiek beheersen, is Angela Merkel een baken van rust. Internationaal wordt zij door velen gezien als de laatste verdediger van de liberale wereldorde. En ze heeft goede kansen om die positie te behouden. Ze gaat nog altijd fier op kop in de peilingen. Waarom is zij na 12 jaar nog altijd zo geliefd bij de Duitsers?

Vanavond vertelt oud-correspondent Margriet Brandsma over het snel veranderende Duitsland. Hoe heeft Merkel haar stempel gedrukt op het land? En hoe wil de huidige Bondskanselier richting geven aan de toekomst van Duitsland?

Met een economie die groeit als kool, lijkt er bovendien niks aan de hand bij onze belangrijkste handelspartner. Toch zijn veel Duitsers ontevreden over de gevestigde politiek. Het rechts-populistische partij AfD lijkt daardoor voor het eerst de kiesdrempel te halen. Wat betekent dit voor Duitsland? In het college neemt Brandsma het land onder de loep en kijkt welke gevolgen de verkiezingen voor ons in Europa en Nederland hebben.

Inhoudelijke goodiebag

Als dank voor uw komst bieden we u in samenwerking met Repro van der Kamp deze inhoudelijke goodiebag aan. Hierin vindt u een aantal informatieve en verdiepende artikelen.

Agenda Haagsch College

22 september - Het Grote Oorlogsfotografie College

20:00 uur - Perscentrum Nieuwspoort

Hoe maak je de beste foto's als de kogels om je oren vliegen? Dagelijks riskeren fotografen hun leven om oorlogen vast te leggen. Zonder hun foto's zou de wereld veel minder weten van de gruwelijkheden in Syrië, Congo en andere brandhaarden. Tijdens het Just Peace Festival in Den Haag zet het Haagsch College de oorlogsfotografen en hun werk centraal. Wat is het belang van de fotojournalistiek in conflictgebieden? En welke risico's zijn nog verantwoord voor een fotograaf?

19 oktober - Het Grote Robot College

20:00 uur - TivoliVredenburg

De robot komt eraan. Maar wat betekent dit voor jou als werknemer? En voor onze economie? Met enthousiasme en humor neemt econoom Mathijs Bouman je mee in de wereld van de robots. Welk werk kunnen zij nu al van ons overnemen? En over 10 jaar? Na eerder uitverkocht Koninklijke Schouwburg in Den Haag vertelt Bouman nu in Tivoli welke gevolgen de robotisering voor ons heeft.

Houdt onze site haagschcollege.nl in de gaten voor de komende colleges. We hopen u de volgende keer weer te begroeten.

De initiatiefnemers van het Haagsch College,
Freek Ewals en Vincent Rietbergen

NIEUWS COLLEGE

HET ROBOT COLLEGE

Massawerkloosheid of luilekkerland? Door econoom Mathijs Bouman

19 oktober @ Tivoli Vredenburg
Reserveer nu: nieuwscollege.nl

**TIVOLI
VREDEN
BURG**

Berenschot
ImpactCity

Factsheet Bondsdag verkiezingen

Duitsland maakt zich op voor de Bondsdagverkiezingen. Dat Merkel weer kanselier wordt staat al zo goed als vast. Maar welke partijen de nieuwe Duitse regering gaan vormen, is nog open.

Wanneer?

Zondag 24 september 2017. Om 8 uur gaan de stemkantoren open, vanaf 18 uur worden de stemmen geteld. Stipt om 18 uur wordt de exitpoll bekendgemaakt, een belangrijk moment op de verkiezingsavond.

Wat wordt er gekozen?

De 61,5 miljoen Duitse kiesgerechtigden kiezen een nieuw parlement. Dat bestaat uit minstens 598 Bondsdagleden.

Wanneer wordt de kanselier gekozen?

Het behoort tot de eerste taken van de nieuwe Bondsdag om een kanselier te kiezen. Bondspresident Steinmeier (SPD) doet de voordracht. Hij draagt de kandidaat van de winnende partij voor. De kanselier benoemt vervolgens de ministers.

Hoe werkt de Duitse stembusgang?

De Duitse kiezer kruist twee hokjes aan. Met de eerste stem (Erststimme) kiest hij een kandidaat in zijn kieskring - daarvan zijn er in Duitsland 299. Dit gaat volgens het systeem winner takes it all. De tweede stem (Zweitstimme) is voor een partij.

De Bondsdagzetels worden verdeeld aan de hand van de Zweitstimme, de partijstem. Daarmee wordt berekend hoeveel zetels een partij heeft verworven in de Bondsdag. Die zetels worden in eerste instantie ingevuld met mensen die via de Erststimme direct gekozen zijn in hun kiesdistrict, de Direktmandate. De zetels die overblijven, worden verdeeld onder de deelstaatlijsten van een partij.

Hoeveel zetels heeft de Bondsdag?

Dat zijn er minstens 598, maar op dit moment 630. Dat het aantal zetels niet vastligt, komt door de ingewikkelde verdeling van de Erst- en de Zweitstimmen (zie vraag hierboven). Soms heeft een partij recht op Überhangmandate, als ze meer Direktmandate heeft dan zetels op basis van de tweede stem. Die moeten dan voor de andere partijen worden gecompenseerd met Ausgleichmandate. De Tagesspiegel liet op basis van de peilingen in juli berekenen dat de Bondsdag na 24 september rond de 650 leden kan hebben.

Waarom heeft Duitsland een kiesdrempel?

Duitsland heeft een kiesdrempel van 5 procent. Die is na de Tweede Wereldoorlog ingevoerd om versplintering van het parlement in vele kleine partijen te voorkomen.

DE OPGAVEN VAN HET OPENBAAR BESTUUR

Digitalisering, vernetwerking en verknoping van steeds grotere vraagstukken. Ontwikkelingen die zorgen voor pittige uitdagingen voor bestuurders en ambtenaren. Want hoe komt u tot oplossingen die aansluiten bij de huidige fundamentele transities in het fysieke, sociale en veiligheidsdomein?

Berenschot ondersteunt uw organisatie bij deze opgaven. Door het systematisch verbeteren van sturing. Door inhoudelijke expertise op het vlak van bijvoorbeeld de Omgevingswet, decentralisatie, integriteit en informatieveiligheid. En door het optimaliseren van secundaire processen. Dit doen we vanuit onze eigen visie, gebaseerd op jarenlange praktijk en wetenschap.

Meer weten? Download de brochure 'Berenschot en het openbaar bestuur' op www.berenschot.nl/openbaarbestuur

Berenschot

Welke partijen doen mee aan de verkiezingen?

De partijen die op dit moment in de Bondsdag zitten zijn:

- CDU/CSU (Die Union)
- SPD
- Die Linke
- Bündnis 90/Die Grünen

De liberale FDP en de rechts-populistische AfD haalden bij de vorige verkiezingen de kiesdrempel net niet, dus die hebben geen zetels in de Bondsdag. Ze halen in september waarschijnlijk wel meer dan 5 procent van de stemmen.

De Bundeswahlleiter, vergelijkbaar met de Nederlandse kiesraad, heeft 42 partijen toegelaten voor deze verkiezingen. De lijst met partijen is bont: behalve verschillende dierenrechtenpartijen is er bijvoorbeeld een partij voor spirituele politiek (Die Violetten), de feministische partij Die Frauen, de V-Partei voor vegetariërs en veganisten, het Bündnis Grundeinkommen voor een algemeen basisinkomen, de Marxistisch-Leninistische Partei en de satirische partij Die Partei, om er maar een paar te noemen.

Hoe zit dat met CDU en CSU?

De twee christen-democratische partijen CDU en CSU vormen samen Die Union. De partijen vormen samen één fractie in de Bondsdag. De CSU is alleen in Beieren actief, de CDU in de overige 15 deelstaten. De CSU benadrukt dat het een zelfstandige partij is en niet een vleugel van de CDU. Tussen beide partijleiders kan het flink botsen, zoals te zien was in de vluchtelingencrisis, toen Seehofer (CSU) Merkel (CDU) hard aanviel. De CSU is vaak wat conservatiever dan de CDU.

Wat voor partij is de AfD?

De Alternative für Deutschland (AfD) begon in 2013 als anti-europartij. Inmiddels heeft ze zich ontwikkeld tot anti-is-lampartij met een stevig rechts programma. De partij is in 13 van de 16 deelstaatarlamenten vertegenwoordigd en zal in september waarschijnlijk voor het eerst in de Bondsdag worden gekozen.

Wat is de Briefwahl?

In Duitsland kun je ook per post stemmen, als je op de dag zelf bijvoorbeeld niet naar een stembureau kunt. Je moet dit wel aanvragen. In Nederland is dat anders geregeld, daar kun je iemand machtigen om voor je te stemmen.

Trump Update III
26 juni, Perscentrum Nieuwspoor

De Grote Formatie Avond
31 mei, Perscentrum Nieuwspoor

*Het Grote Bubbel College, Joris Luyendijk
8 mei, Koninklijke Schouwburg*

*Het Grote Frankrijk College, Stefan de Vries
2 mei, TivoliVredenburg*

**START
THE
RIOT,
IT'S OK**

ImpactCity

www.impactcity.nl
@HagueInnovators

Verkiezingen 2017: De lijsttrekkers

Zes partijen komen waarschijnlijk in de Bondsdag. Zij worden aangevoerd door negen Spitzenkandidaten. Portretten van de belangrijkste lijsttrekkers.

De pragmatische christendemocraat Angela Merkel profiteert in de verkiezingscampagne van haar kanseliersbonus, haar uitdager Martin Schulz (SPD) moet het hebben van zijn menselijkheid en retorisch talent. De lijsttrekkers van de vier andere partijen die naar verwachting op 24 september in de Bondsdag zullen worden gekozen - Die Linke, Bündnis 90/ Die Grünen, de FDP en de AfD - dekken zo'n beetje het hele politieke spectrum af: van linkse hardliner tot rechts-conservatieve nationalist.

CDU/CSU: Angela Merkel (63)

Angela Merkel is sinds 2005 kanselier van Duitsland. Ze groeide op in de DDR en werd natuurkundige. Rond de val van de Muur in 1989 werd ze politiek actief in een van de Oost-Duitse burgerrechtenbewegingen, die zich na de eenwording aansloot bij de CDU. Ze werd dankzij haar mentor, kanselier Kohl, minister in het herenigde Duitsland en klom ook op binnen de CDU.

'Het meisje van Kohl' werd zowel binnen als buiten haar partij lang onderschat. Ze is zeer pragmatisch en kan haar kans afwachten. Inmiddels geldt ze als gerespecteerd crisismanager. Veel Duitsers waarderen ook de veiligheid en de continuïteit die Mutti Merkel lijkt te bieden. Tijdens de vluchtelingen-crisis kreeg ze veel kritiek, maar zowel Merkel als de CDU staan inmiddels alweer maanden op eenzame hoogte in de peilingen. Merkel is getrouwd en heeft geen kinderen.

SPD: Martin Schulz (61)

Martin Schulz was ruim 20 jaar lang europarlementariër en van 2012 tot 2017 voorzitter van het Europees Parlement. In januari maakte de SPD verrassend bekend dat niet partijvoorzitter Gabriel, maar Schulz lijsttrekker zou worden. De tot boekverkoper opgeleide self-made man, ex-alcoholist, was jarenlang burgemeester van Würselen (NRW) voor hij naar Brussel vertrok.

In de Duitse politiek geldt hij nu als iemand 'van buiten', niet belast door de impopulaire sociale hervormingen die de SPD in de jaren-2000 heeft doorgevoerd. Door de SPD-kiezers werd hij juichend binnengehaald. 'Sankt Martin' zou Merkel wel eens kunnen gaan verslaan, leek het begin dit jaar. Maar het 'Schulz-effect' hield niet lang aan. Inmiddels staat de SPD op zo'n 22-24 procent van de stemmen en blijkt het voor Schulz lastig campagne voeren tegen de kanselier en de partij waar de SPD de afgelopen vier jaar mee heeft geregeerd. Schulz is getrouwd en heeft twee inmiddels volwassen kinderen.

Die Linke: Sahra Wagenknecht (48) en Dietmar Bartsch (59)

In Duitsland is een duo-lijsttrekkerschap geen uitzondering. De socialistische partij Die Linke, in 2007 ontstaan uit een fusie van de Oost-Duitse PDS en de West-Duitse WASG, wil zo veel mogelijk verschillende kiezers aanspreken. Met Wagenknecht en Bartsch heeft de partij weliswaar twee in de DDR opgegroeide lijsttrekkers. Maar Wagenknecht geldt als linkse hardliner en Bartsch vertegenwoordigt de gematigde vleugel.

Wagenknecht, die in de DDR niet naar de universiteit mocht, studeerde na de val van de Muur filosofie en economie. Ze is al jarenlang een bekend gezicht van de partij. Inmiddels

is ze getrouwd met partijgenoot en bekende politicus Oskar Lafontaine. Bartsch studeerde economie in DDR-tijden, onder meer in Moskou. Hij is gescheiden en vader van twee volwassen kinderen. Beiden maakten carrière in de PDS, de opvolgerpartij van de Oost-Duitse communistische SED. Op dit moment zijn ze als fractievoorzitters van Die Linke, de derde partij in de Bondsdag, leiders van de oppositie. In de peilingen staat Die Linke op 8 tot 10 procent.

Bündnis 90/Die Grünen: Cem Özdemir (51) en Katrin Göring-Eckardt (51)

Ook de Duitse Groenen hebben twee lijsttrekkers. Cem Özdemir, partijvoorzitter en Duitser met Turkse wortels, is een bekende en populaire politicus. Katrin Göring-Eckardt, fractievoorzitter in de Bondsdag, is veel terughoudender en onopvallender. Ze groeide op in de DDR, was daar actief in de burgerrechtenbeweging en vervulde tot 2013 hoge functies in de Evangelische Kirche.

Het is bij die Grünen gebruikelijk om één lijsttrekker te kiezen die de activistische Fundi-vleugel vertegenwoordigt en één van de gematigde Realo-kant.

Maar Özdemir en Göring-Eckardt zijn allebei gematigd, “bleek en inwisselbaar”, schrijven Duitse media. Ze krijgen hun campagne niet goed van de grond. Ook omdat het thema waarop kiezers hen het meest competent vinden, milieu en duurzaamheid, een minder grote rol speelt dan thema's als veiligheid en werkgelegenheid, waarop de Groenen niet goed scoren. De partij schommelt in de peilingen rond de 7-8 procent. Özdemir is getrouwd en is vader van twee kleine kinderen. Göring-Eckardt heeft een partner en is moeder van twee volwassen zonen uit een eerder huwelijk.

FDP: Christian Lindner (38)

Lindner brengt de liberale FDP weer in de Bondsdag, waar de partij in 2013 na meer dan 60 jaar uit werd weggestemd. Lindner begon zijn carrière in de FDP al tijdens zijn studie politicologie. Hij leidde tegelijkertijd een start-up-bedrijf, dat geen succes werd, en besloot zich te richten op zijn werk voor de partij, eerst in Noordrijn-Westfalen, daarna ook landelijk. Hij leidde onder meer de commissie die in 2010 een nieuw partijprogramma schreef. Nu voert hij een succesvolle, moderne campagne, die geheel op hem is gericht - de FDP lijkt de laatste jaren een eenmanspartij.

Lindner is een goed spreker en weet goed gebruik te maken van sociale media. Hij wil een bredere campagne voeren dan met het aloude FDP-thema belastingverlaging en doet dat met onderwerpen als onderwijs, digitalisering en migratiebeleid. Het is een spagaat voor hem om, met de kritiek op bijvoorbeeld Merckels vluchtelingenbeleid, uit rechts-populistisch vaarwater te blijven, maar dat lijkt hem te zijn gelukt. In

de peilingen staat de FDP op rond de 8-10 procent. Lindner is getrouwd en heeft geen kinderen.

AfD: Alexander Gauland (76) en Alice Weidel (38)

Gauland en Weidel wisten in april op het AfD-partijcongres de strijd om het lijsttrekkerschap te winnen van partijvoorzitter Frauke Petry, tot dan het gezicht van de AfD. De partij lijdt al langer onder verdeeldheid en interne strijd. Gauland, tot 2013 actief in de CDU, is rechts-conservatief, nationalistisch en bedient zich van extreem-rechtse retoriek. Weidel, van huis uit econome en bedrijfsadviseur, vertegenwoordigt de economisch-liberale vleugel.

De AfD is inmiddels een rechts-populistische partij met een stevig anti-islambeleid, maar werd in 2013 door economen opgericht als anti-europartij. De keuze voor Weidel als lijsttrekker was opvallend omdat ze met een vrouw en hun twee kinderen samenleeft. Dat past niet in het ideale maatschappijbeeld van veel conservatieve AfD-stemmers. Gauland is getrouwd en heeft een dochter uit een eerder huwelijk. De AfD schommelt tussen de 7 en de 10 procent van de stemmen. Het is voor het eerst dat er een partij rechts van de CDU/CSU in de Bondsdag komt.

Meer Duitsers arm ondanks groeierende economie

Hoewel de Duitse economie groeit en de werkloosheid afneemt, is het percentage mensen dat door armoede wordt bedreigd hoger dan ooit.

Ouderen die bijklussen als schoonmaker, taxichauffeur of conciërge, omdat ze van hun pensioen alleen niet kunnen leven, of mensen die ondanks hun baan op een uitkering zijn aangewezen; in Duitsland zijn het geen uitzonderingen. Het percentage mensen dat door armoede wordt bedreigd is met 15,7 procent hoger dan ooit. Dat staat in een ontwerp tekst van het vijfde armoede- en rijksdomsrapport van de Bondsregering. Hoewel het hoge armoederisico geen nieuw probleem is, is de stijging opvallend, omdat de economie in 2016 sterker is gegroeid dan de voorgaande jaren. Ook de werkloosheid was vorig jaar op het laagste punt sinds de Duitse eenwording.

De Armutsrisikoquote is het percentage mensen dat minder dan 60 procent van het middeninkomen verdient. Het is het meest gebruikte getal om de armoede in Duitsland te meten. Het middeninkomen is het inkomen waar precies evenveel mensen boven als onder zitten; het ligt duidelijk lager dan het gemiddelde inkomen. In 2015 waren alleenstaanden door

armoede bedreigd als ze minder dan 942 euro per maand ter beschikking hadden, voor gezinnen met twee kinderen lag de grens bij 1978 euro. De Armutsrisikoquote meet alleen de relatieve armoede en zegt niets over de daadwerkelijke leefomstandigheden van mensen. Het getal laat wel zien dat lang niet iedereen profiteert van de economische vooruitgang.

Minimumloon helpt niet

Volgens Marcus Grabka van het Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (DIW) heeft dat oorzaken die al lange tijd een rol spelen. Het percentage mensen met een laag loon, dus een loon dat minder is dan tweederde van het middeninkomen per uur, schommelt al jaren tussen de 20 en de 22 procent. Dat komt vooral doordat veel mensen een zogenaamde Minijob hebben, waarbij ze maximaal 450 euro per maand mogen verdienen, zegt Grabka. Minijobs zijn voor werkgevers heel voordelig, omdat ze dan geen ziektekosten- en pensioenverzekering hoeven te betalen.

De invoering van het minimumloon twee jaar geleden heeft de inkomens volgens Grabka bijna niet verhoogd. "Het was niet te verwachten dat het minimumloon tot een daling

van het armoederisico zou leiden", zegt hij. Volgens hem is het loon van veel mensen door de invoering van het minimumloon maar met een paar cent omhoog gegaan. Op dit moment bedraagt het minimumloon 8,84 euro per uur, dus onder de lagelonegrens, die in 2014 bij elf euro lag. Volgens Grabka werken mensen met een Minijob sinds de invoering van het minimumloon vaak een paar uur per week minder, in plaats van dat ze meer verdienen.

Pensioenstelsel biedt geen zekerheid

Oudere mensen hebben ook een hoger risico op armoede, vooral in Oost-Duitsland. "Degenen die nu met pensioen gaan, waren in 1990, ten tijde van de Duitse eenwording, rond de veertig jaar oud", zegt Grabka. "Ze konden zich niet zo snel aanpassen aan het nieuwe economische stelsel." Veel van die mensen waren lange tijd werkloos, en bouwden dus geen pensioen op via hun werkgever. Bovendien waren de pensioenen in de DDR anders geregeld, waardoor gepensioneerden in de voormalige DDR nu vaak minder geld krijgen dan gepensioneerden in het westen.

De lage pensioenen zouden weleens een rol kunnen gaan spelen in de aanloop naar de verkiezingen voor de Bondsdag in september. Minister van Economische Zaken Sigmar Gabriel (SPD) kondigde in april vorig jaar al aan dat hij een hernieuwing van het pensioenstelsel wil, en dat de SPD zich daar tijdens de verkiezingscampagne sterk voor gaat maken. Ook de CDU liet weten iets aan de pensioenen te willen doen. Duitsland kent geen AOW met een wettelijk vastgelegd minimum zoals in Nederland. Wie niet lang genoeg heeft gewerkt of niet genoeg heeft verdiend om voldoende pensioen te krijgen, kan de Grundsicherung aanvragen, een uitkering voor gepensioneerden en arbeidsongeschikten. Voor een alleenstaande is dat op dit moment 409 euro per maand, voor een echtpaar 736 euro.

OVERHEMD
CADEAU
BIJ AANKOOP
VAN EEN PAK

PAKKEN FABRIEK

€499

VITALE BARBERIS CANONICO
X 1663 X

NOORDEINDE 44

WWW.PAKKENFABRIEK.NL

DENHAAG@PAKKENFABRIEK.NL | 070 752 1283

*GELDIG JAN/FEB 2017 OP NIEUWE COLLECTIE VOOR HAAGSCH COLLEGE BEZOEKER - BETREFT MICHAELIS OVERHEMD

[illegible]

VAN STOCKUM
BOEKVERKOPERS

BELEEF BOEKEN
BIJ VAN STOCKUM
AAN HET SPUI

www.vanstockum.nl | facebook.com/vanstockum

Spui 40 | 2511 BS Den Haag
T 070 – 3028110 | E spui@vanstockum.nl

[illegible]

Ben jij een young professional en woon of werk je in Den Haag? Dan wordt het tijd dat je YoungTheHague leert kennen!

YoungTheHague verbindt & inspireert

YoungTheHague is hét stadsbrede netwerk waar overheid en bedrijfsleven samenkomen: een netwerk voor álle young professionals in Den Haag. Dankzij YoungTheHague kunnen young professionals contacten opdoen buiten hun eigen organisatie en een 'kijkje over de schutting' nemen.

Benieuwd welke YoungTheHague evenementen eraan komen of wil je zelf actief worden? Check de agenda en vacatures op www.youngthehague.nl!

[illegible]

This image shows a full page of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for writing or drawing. There are no margins, text, or other markings on the paper.

DE WERELD IN BEELDEN

pa picture alliance
A company of the dpa Group

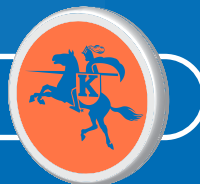
Beeld is in de wereld waarin wij leven steeds bepalender. We denken steeds meer in beelden. We communiceren steeds meer in beelden. Beelden lijken onze nieuwe woorden. dpa picture alliance is een beeldbank met meer dan 25 miljoen foto's. Dagelijks stromen er honderden nieuwe foto's binnen. Foto's van nu en foto's van toen. Van over de hele wereld, met als specialisatie Duitsland. www.picture-alliance.com. Voor uw communicatie en publicaties.

Contact voor Nederland: Edouard van Arem | Strandhuis Communicatie

www.picture-alliance.com | 06 46 13 33 91 | foto@strandhuis-communicatie.nl

TROTSE PARTNER VAN HET HAAGSCH COLLEGE

REPRO- VAN DE KAMP

PAPIER | DIGITAAL | 3D

WEGAstraat 40, DEN HAAG | TELEFOON: 070-3476464

WWW.REPROVANDEKAMP.NL